Daltonhandboek

2019-2020

Daltonschool Hillegom

Prinses Irenelaan 32,

2181 CZ Hillegom

Telefoon 0252 - 53 00 65

www.daltonschoolhillegom.nl

Voorwoord

Voor u ligt het Daltonbeleidsplan van Daltonschool Hillegom. Wij zijn er trots op u dit Daltonbeleidsplan te mogen presenteren. Onze school is onderdeel van de stichting Openbaar Basisonderwijs Duin en Bollenstreek (OBODB).

Dalton is op iedere school anders. Het is een visie op onderwijs en kent geen vast systeem. De invulling wordt door de school zelf gemaakt aan de hand van actuele veranderingen in de maatschappij en onderwijs, maar is op alle scholen gebaseerd op de 5 kernwaarden van Dalton.

Door met elkaar samen het Daltonbeleidsplan actueel te houden en in gesprek te blijven over Dalton binnen het team, blijft het Daltononderwijs zich ontwikkelen.

Dit beleidsplan is ontwikkeld om verder te groeien, de rode draad binnen de school te bewaken, te evalueren en daar waar nodig accenten / verbeteringen aan te brengen.

Het is een praktisch werkdocument waarin onze visie, onze afspraken en onze doelen beschreven staan.

Dit document zal na elke evaluatie en verandering aangepast worden aan de doelen die wij ons als school stellen. Deze doelen worden vertaald in de diverse beleidsvoornemens. Die zijn van belang om tot een optimale uitvoering van het Daltononderwijs te komen, waarin wij recht doen aan de ontwikkeling van iedere leerling.

Dit Daltonhandboek is geschreven voor iedereen die met ons onderwijs te maken heeft. Dit zijn o.a. teamleden, ouders, vrijwilligers en andere belangstellenden.

We wensen u veel plezier met het lezen van ons Daltonboek!

Team Daltonschool Hillegom

Inhoud

Voorwoord **1**

Inhoud **2**

Waarom daltononderwijs? **3**

Geschiedenis van Daltonschool Hillegom 4

Onze missie/visie 4

Relatie van dit Daltonboek met andere beleidsstukken **6**

Het schoolplan 6

De schoolgids 6

Het zorgplan en schoolondersteuningsprofiel 6

Helen Parkhurst **7**

Samenwerken **8**

Samenwerken met betrekking tot de leerlingen 9

Samenwerken met betrekking tot de leerkrachten 10

Samenwerken met betrekking tot het schoolniveau 11

Zelfstandigheid **12**

Zelfstandigheid met betrekking tot de leerlingen 12

Zelfstandigheid met betrekking tot de leerkrachten 19

Zelfstandigheid met betrekking tot het schoolniveau 19

Verantwoordelijkheid **20**

Verantwoordelijkheid met betrekking tot de leerlingen 20

Verantwoordelijkheid met betrekking tot de leerkrachten 22

Verantwoordelijkheid met betrekking tot het schoolniveau 22

Reflectie en evaluatie **24**

Reflectie en evaluatie met betrekking tot de leerlingen 24

Reflectie en evaluatie met betrekking tot de leerkrachten 26

Reflectie en evaluatie met betrekking tot het schoolniveau 27

Effectiviteit/ doelmatigheid **28**

Effectiviteit/ doelmatigheid met betrekking tot de leerlingen 28

Effectiviteit/ doelmatigheid met betrekking tot de leerkrachten 29

Dalton en HGW 29

Dalton en effectief adaptief onderwijs 30

Dalton en passend onderwijs 31

Borging / Afspraken **32**

Borging met betrekking tot de leerlingen 32

Borging met betrekking tot de leerkrachten 32

Borging met betrekking tot het schoolniveau 33

Dalton in ontwikkeling **34**

Bijlagen **35**
Bijlage 1: Weektaak kleuters, groep 3 en groep 4 t/m 8 35
Weektaak kleuters 35
Weektaak groep 4 t/m 8 38
Bijlage 2: Contracten 39
Bijlagen 3: Kijkwijzers EDI en Dalton 41
Bijlage 4: Verslaglegging van de regiodagen 48

Waarom daltononderwijs?

Geschiedenis van Daltonschool Hillegom

Daltonschool Hillegom is een openbare basisschool en sinds 2017 gevestigd in het nieuwe gebouw Brede School Hillegom. Er zitten bijna 200 leerlingen op Daltonschool Hillegom, verdeeld over 2 kleutergroepen en homogene groepen 3 tot en met 8. Naast de groepslokalen is er veel ruimte op de gangen gecreëerd, waar de leerlingen veel gebruik van maken.

In het schooljaar 2011-2012 heeft het team na het vormen van een gemeenschappelijke visie besloten dat Daltononderwijs in alle opzichten bij de school paste en tegemoet kwam aan alle wensen met betrekking tot de toekomstige ontwikkeling. Het team van dat moment heeft de opleiding tot Daltonleerkracht gevolgd en behaald. Na de eerste visitatie prijkt er een officieel Daltonkeurmerk op de gevel.

Er heeft een aantal personeelswisselingen plaatsgevonden binnen Daltonschool Hillegom. Naast leerkrachten, zijn ook de directeur en intern begeleider nieuw gestart. De nieuwe leerkrachten werden begeleid door ervaren Daltonleerkrachten en hebben ondertussen hun certificaat Daltonleerkracht behaald. De directeur en intern begeleider hebben de opleiding Dalton leidinggevenden ook met succes afgerond.

Daltonschool Hillegom heeft een gecertificeerde Dalton-coördinator. Samen met twee leerkrachten vormt zij het Dalton-leerteam.

Oude school

Nieuwe School

Onze missie/visie

In maart 2018 is er een nieuwe visie opgesteld voor Daltonschool Hillegom. Deze is gevormd vanuit “the golden circle van Simon Sinec.

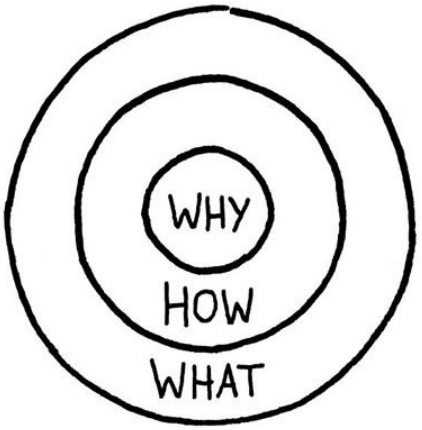

Onze Why is:

Op Daltonschool Hillegom hebben leerkrachten en leerlingen ruimte om eigenaar te zijn van hun ontwikkelingsproces (kennis en vaardigheden) en voelen zij zich verantwoordelijk voor hun (leer)omgeving, zodat zij voorbereid zijn op de toekomst.

De How is:

In een sfeer van veiligheid en vertrouwen is op Daltonschool Hillegom ruimte om te leren van en met elkaar. Er wordt doelgericht gewerkt vanuit de Dalton kernwaarden:

- Vrijheid in gebondenheid
- Zelfstandigheid
- Effectiviteit
- Samenwerken
- Reflectie

Relatie van dit Daltonboek met andere beleidsstukken

Het schoolplan

Iedere Nederlandse school heeft een schoolplan, waarin uitgebreid wordt verwoord hoe er wordt gewerkt, waarom er zo wordt gewerkt, welke materialen daarbij worden gebruikt en wat de ontwikkelingsplannen voor een periode van vier schooljaren zijn. De reikwijdte van het schoolplan is daarmee groter dan die van het plan dat nu voor u ligt. In dit Daltonhandboek worden voornamelijk de praktische afspraken beschreven die bij ons op school zijn gemaakt om ervoor te zorgen dat onze school een officiële Daltonschool is en blijft.

De schoolgids

Ouders/verzorgers die overwegen hun kind aan te melden op Daltonschool Hillegom krijgen onze schoolgids. In de schoolgids staat veel inhoudelijke en praktische informatie voor ouders/verzorgers. Tevens wordt uitgelegd wat Daltononderwijs op Daltonschool Hillegom inhoudt. Omwille van de leesbaarheid blijft dit beperkt tot een uiteenzetting op hoofdlijnen. Wie door de tekst in de schoolgids meer geïnteresseerd is geraakt in het Daltononderwijs en meer gedetailleerd wil weten hoe er in de praktijk mee gewerkt wordt op Daltonschool Hillegom, kan verdieping vinden in ons Daltonhandboek.

Dit daltonhandboek is ook te vinden op onze website www.daltonschoolhillegom.nl.

Het zorgplan en schoolondersteuningsprofiel

Het basisonderwijs kent naast het schoolplan en de schoolgids ook het zorgplan en het schoolondersteuningsprofiel.
Het zorgplan beschrijft hoe de leerlingenzorg wordt vormgegeven bij ons op Daltonschool Hillegom.
Het schoolondersteuningsprofiel beschrijft hoe de leerlingenzorg wordt vormgegeven binnen het samenwerkingsverband van scholen waar onze school deel van uitmaakt.

Voor beide plannen geldt, dat er raakvlakken met het Dalton zijn. Zo streven wij ernaar om door de inzet van vakkundig, geschoold personeel en door de Daltonwerkwijze veel tijd te kunnen besteden aan de individuele leerlingen, waardoor de leerlingenzorg goed tot zijn recht kan komen.

Helen Parkhurst

Helen Parkhurst is de grondlegster van het hedendaagse Daltononderwijs.
Ze werd in 1887 geboren in Wisconsin, Amerika. Haar eerste baan was een 'eenmansschooltje' in Wisconsin, waar zij te maken kreeg met veertig leerlingen van verschillende leeftijden. Vanzelfsprekend was ‘’normaal’’ lesgeven onmogelijk. Daarom koos zij voor een aanpak met een gedeelte zelfstudie. Zij vroeg de leerlingen zelf te kiezen uit de aangeboden leerstof, eigen leerprogramma's te maken en vertelde hen dat zij altijd hulp konden vragen aan haar of aan andere leerlingen. Helen koos voor individualiserend onderwijs in plaats van frontaal klassikaal onderwijs. Tussen 1913 en 1915 werkte Helen samen met de beroemde pedagoge Maria Montessori en kregen haar ideeën een pedagogische grondslag.

In 1922 verschijnt haar boek 'Education on the Dalton Plan’, waarin zij haar drie principes: vrijheid in gebondenheid (freedom, geen liberty), zelfstandigheid en samenwerken nader uitlegt. Zij laat duidelijk uitkomen dat vrijheid, zelfstandigheid en samenwerken nauw met elkaar verstrengeld zijn en de basis vormen voor het ontwikkelen van ‘’verantwoordelijke personen zonder vrees’’.

Helen Parkhurst

Samenwerken

Het kunnen samenwerken is van essentieel belang, niet alleen op schoolniveau, maar ook in de maatschappij. In het dagelijkse leven moet een mens kunnen samenwerken met allerlei andere mensen, ook die hij/zij niet altijd zelf heeft gekozen.

Samenwerkend leren is een effectieve manier van leren. Het uitleggen van leerstof en het samen zoeken naar oplossingen maakt leerlingen actiever betrokken bij het leerproces. Het draagt bij tot het respecteren van andere meningen en ideeën en doorbreekt het hebben van vooroordelen.

Op Daltonschool Hillegom willen we dat onze leerlingen het vanzelfsprekend vinden dat je samenwerkt, samen oplossingen zoekt en dat je elkaar helpt. Het is heel normaal dat je elkaar om hulp vraagt. We willen dat alle leerlingen de vaardigheden ontwikkelen, behorende bij hun leeftijd, die nodig zijn om goed met anderen te kunnen samenwerken.

Samenwerken bestaat uit een aantal werkvormen: samenwerken, samenwerkend leren, coöperatief leren en interactief leren. Om deze vaardigheden te leren, spelen en werken de leerlingen op Daltonschool Hillegom met een ‘’maatje’’.

Om te kunnen samenwerken is het sociale aspect heel belangrijk. Zonder acceptatie van elkaar is geen samenwerking mogelijk.

Er is een verschil tussen samenwerken en samen werken.

Met ‘samenwerken’ wordt er bedoeld dat leerlingen op een gestructureerde manier samenwerken in een kleine, veelal heterogeen samengestelde groep. Achterliggende gedachte is dat de leerlingen niet alleen leren van de interactie met de leerkracht, maar ook van de interactie met elkaar. De leerlingen zijn actief met de leerstof bezig, ze praten er met elkaar over, waardoor de inhoud van de stof meer betekenis voor hen krijgt. Door de samenwerking in een groepje ontwikkelen leerlingen ook samenwerkingsvaardigheden.

Met ‘samen werken’ wordt er bedoeld dat leerlingen weliswaar individueel aan een opdracht werken waarbij zij rekening houden met elkaar en elkaar helpen. Rekening houden met elkaar houdt in, dat je elkaar niet stoort of afleidt tijdens het werk. Het houdt ook in, dat je je verantwoordelijk voelt voor het welzijn van je medeleerlingen, voor de sfeer in de groep en de school als geheel.

Samenwerken met betrekking tot de leerlingen

Why

Het is belangrijk dat leerlingen goed leren en kunnen samenwerken. In de brede maatschappij wordt er samen geleefd en hebben we elkaar nodig. Samen weet en kun je echter meer dan alleen. Dit is iets wat wij ook aan onze leerlingen mee willen geven. Het belang van elkaar aanvullen, kritisch blijven en van elkaar leren in plaats van alles alleen uit willen zoeken. Alleen ga je sneller, samen kom je verder.

How

Er is elke dag gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden. Dit wordt onder andere gedaan door het samenwerken met maatjes. Alle leerlingen hebben voor een periode van ongeveer 6 tot 8 weken een vast maatje. De leerkracht kiest de maatjes, zodat de leerlingen leren om op alle niveaus met elkaar samen te werken. Soms werken zij op hun eigen niveau, soms zijn zij een tutor. Bij verschillende opdrachten mogen de leerlingen zelf kiezen met wie zij samenwerken. Vooral in de bovenbouw worden de leerlingen aangemoedigd om zelf een maatje te zoeken van wie zij veel kunnen leren.

Zij werken samen aan hun werk, maar leren ook om zorg te dragen voor elkaar. Het van en met elkaar leren is essentieel.

Daarnaast wordt er, bijvoorbeeld tijdens coöperatieve werkvormen, gewerkt in kleine groepjes. De leerkracht evalueert de samenwerkingsvaardigheden en traint hierbij de sociale vaardigheden.

What

Het is belangrijk dat de leerlingen niet alleen van de leerkrachten leren. Daarom wordt er gewerkt met coöperatieve werkvormen. Dit houdt in dat er een samenwerking is tussen leerlingen met verschillende niveau's. De leerlingen denken samen na over de leerstof. Doordat ze elkaar uitleg geven en elkaar aanvullen leren ze ook vanuit verschillende denkwijzen. De leerlingen worden zich ook bewust van de verschillende rollen tijdens het samenwerken.

Naast het werken met een maatje moeten de leerlingen ook in een groepje leren samenwerken. Uitgangspunt is daarbij dat hoe kleiner de leerlingen zijn, hoe kleiner het groepje moet zijn. Uiteindelijk bestaat een groepje uit maximaal 4 leerlingen. Door de duidelijke structuur van de coöperatieve werkvormen worden leerlingen zich bewust van de verschillende rollen tijdens samenwerken. Zij leren op welke manieren alle leerlingen bij het proces en het resultaat evenredig betrokken kunnen worden.

Elke groep heeft op een vaste plek het maatjesbord. Hier staan met pictogrammen en namen de maatjes van dat moment aangeduid. De maatjes werken met elkaar samen aan hun opdrachten, op eigen initiatief of vanuit een opdracht van de leerkracht. Ook hebben zij als taak om voor elkaar te zorgen, vooral in de onderbouw kan er geholpen worden bij veters strikken of ritsen dicht doen.

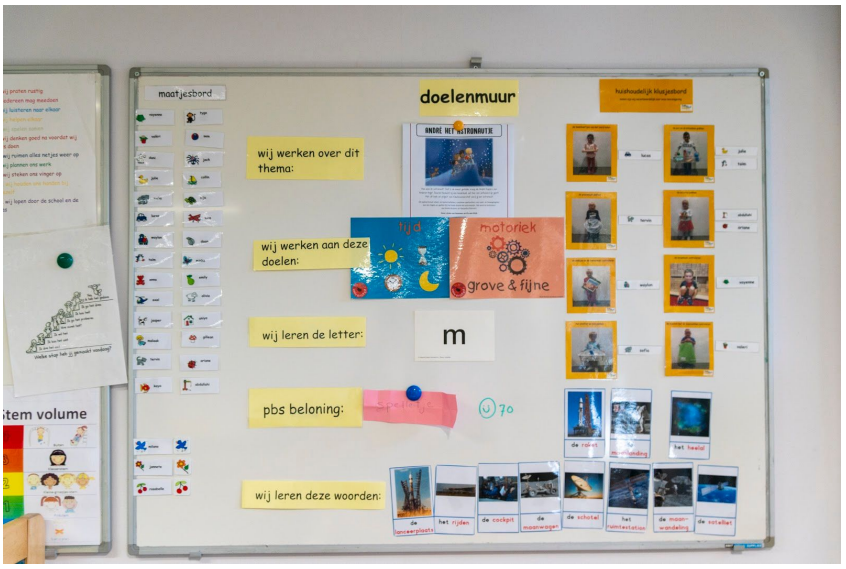

Maatjes- en huishoudelijktakenbord

Schoolbreed wordt er gebruik gemaakt van tutoren. Wekelijks wordt er door bovenbouwleerlingen geholpen bij het lezen met het leesprogramma BOUW! en is er tutorlezen.

Tijdens het samenwerken gaat het erom dat er situaties worden gecreëerd waar leerlingen van en met elkaar leren. De vorm wordt nog sterk door de taak of de leerkracht gestructureerd. De taak ligt vooraf vast met hierin de sociale doelstellingen verweven. Bij ons is samenwerken een doel, nog geen middel.

Samenwerken met betrekking tot de leerkrachten

Op Daltonschool Hillegom wordt verwacht dat de leerkrachten op een professionele en respectvolle manier met elkaar kunnen samenwerken en van en met elkaar kunnen leren. Om dit te stimuleren brengen zij o.a. klassenbezoeken bij elkaar, waarbij zij gericht gaan kijken naar ontwikkelpunten. Feedback kunnen geven en ontvangen is daarbij van groot belang. Ook de Daltoncoördinator kijkt geregeld bij elke collega. Door middel van een kijkwijzer en coachgesprekken worden de ontwikkelingen van de individuele collega’s bijgehouden.

Er wordt vanaf begin schooljaar 2018-2019 gewerkt met leerteams. De leerkrachten van de verschillende leerteams (PBS, Dalton, taal, ICT en zorg) ontfermen zich over de doelen en bijbehorende acties van het jaar. Elk leerteam bestaat uit een coördinator en 2 leerkrachten. Maandelijks wordt er overlegd in het leerteam. De week na de bijeenkomsten van de leerteams is er een teamoverleg waarin alle leerteams hun eigen inbreng hebben en agendapunten aanleveren. Jaarlijks komen de coördinatoren van de leerteams bij elkaar om de koers van de school vanuit de leerteams te bespreken en waar nodig bij te sturen.

Aan het begin van het schooljaar wordt er veel aandacht besteed aan de sociale vaardigheden van leerlingen. Tijdens deze ‘gouden weken’ creëert de leerkracht een pedagogisch veilig klimaat, waardoor de leerlingen onderling en met de leerkracht zo goed mogelijk kunnen samenwerken.

Samenwerken met betrekking tot het schoolniveau

Er wordt binnen het team veel overlegd. De vergaderingen en studiedagen worden door de directie, de intern begeleider en leerkrachten/leerteams voorbereid. Naast het overleg binnen het team, wordt er veel waarde gehecht aan het samenwerken met ouders. De actieve ouderraad helpt bij het organiseren van activiteiten en ondersteunt de leerkrachten hierin. In de medezeggenschapsraad wordt er samen met ouders naar het schoolbeleid gekeken en hierin meegedacht.

De leerlingen uit groep 5, 6, 7 en 8 kunnen zich verkiesbaar stellen voor de leerlingenraad. Onder begeleiding van de directeur van Daltonschool Hillegom werken leerkrachten en leerlingen samen aan onder andere het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs bij ons op school. Er vindt regelmatig een vergadering plaats. Daarbij heeft de leerlingenraad ieder jaar de eer om het goede doel te mogen kiezen waar de school geld voor inzamelt.

Daltonschool Hillegom werkt ook veel samen met andere partners binnen en buiten de gemeente. Zo wordt Daltonschool Hillegom veelvuldig gevraagd om mee te denken op gemeentelijk niveau met het beleid wat de scholen en jeugd van Hillegom aangaat.

Daltonschool Hillegom heeft ook veelvuldig overleg met de scholen binnen de eigen stichting (OBODB) en met de Hillegomse scholen. Dit alles om te bekijken waar we de handen ineen kunnen slaan om het onderwijs voor alle kinderen zoveel mogelijk te optimaliseren.

Zelfstandigheid

Zelfstandigheid is een vaardigheid die wij de leerlingen op Daltonschool Hillegom bewust aanleren. Om zelfstandig te worden is het belangrijk dat de leerkracht de leerling durft los te laten en vertrouwen te geven aan het kind. Dit wordt gedaan middels de afspraken in bijv. het contract, de weektaak en tijdens reflectiegesprekken. Er wordt daarbij rekening gehouden met de verschillen tussen de leerlingen en wat er van welk kind verwacht kan worden. Door het stellen van duidelijke doelen krijgt het kind zicht op zijn eigen leerproces. Op Daltonschool Hillegom worden de leerlingen steeds meer bij dit proces betrokken.

Zelfstandigheid met betrekking tot de leerlingen

Why

De leerlingen worden steeds meer gestimuleerd in het maken van hun eigen keuzes. Door de verantwoordelijkheid te vergroten, worden de leerlingen aangemoedigd om zelf goed na te denken voordat zij handelen. De leerlingen worden steeds meer eigenaar van hun eigen ontwikkeling en omgeving. Zij plannen hun eigen werk in en oefenen deze vaardigheid alvast voor later.
De nieuwsgierigheid naar kennis kan opgewekt worden. Doordat de leerlingen zelf willen weten wat zij leren, zorgt dit voor een betere leerhouding.

How

Het vergroten van de zelfstandigheid bij de leerlingen wordt onder andere getraind door te leren omgaan met uitgestelde aandacht. De leerlingen moeten tijdens het zelfstandig werken een bepaalde tijd zelfstandig aan hun taak werken. Ze kunnen dan niet direct om hulp of uitleg vragen van de leerkracht. Hier wordt bij de kleutergroepen al mee gestart en in de loop van de jaren is er een opbouw in de lengte van tijd te zien. Doordat de leerlingen niet gelijk aandacht van de leerkracht krijgen, leren zij om zelfstandig hun problemen op te lossen. Door niet op afroep beschikbaar te zijn leren ze kritisch te kijken naar hun eigen hulpvraag. Zij leren om eerst goed naar de vraag te kijken om het eventueel toch zelf op te lossen. Mochten ze er niet zelf uitkomen, kunnen zij het aan een medeleerling vragen. Als zij er samen niet uitkomen, kunnen zij hun vragen tijdens de hulpronde van de leerkracht stellen. De leerkracht verdeelt de tijd tussen het begeleiden van een klein groepje leerlingen of een individuele leerling en het lopen van een hulpronde door de klas.

What

Om de zelfstandigheid te bevorderen wordt een aantal materialen gebruikt, die door de gehele school ingezet worden.

Omgaan met uitgestelde aandacht

Doordat de kinderen met uitgestelde aandacht oefenen, leren zij zelf oplossingen bedenken. Het verhoogt hun zelfstandigheid en zij leren om elkaar hulp te bieden. De leerkracht heeft dan tijd om individuele leerlingen of kleine groepjes leerlingen te ondersteunen. Om het zelfstandig werken te bevorderen wordt er bij de kleuters met een ketting en vanaf groep 3 met het GIP-blok gewerkt. Zowel de leerkracht als de leerlingen hebben een GIP-blok. Als de leerkracht het blok inzet, dan mogen de leerlingen even niets vragen. Zij moeten dan hun 'probleem' zelf oplossen. TIjdens het zelfstandig werken zetten zij hun eigen blokje in. Met het rode rondje geven zij aan dat zij niet gestoord willen worden. Met het groene rondje geven zij aan dat andere leerlingen hun om hulp mogen vragen. Als de leerling er met hulp van een andere leerling niet uitkomt, legt hij/zij het blokje op vraagteken. Als de leerkracht klaar is met de verlengde instructie of ondersteuning aan individuele leerlingen, loopt hij/zij de vaste hulpronde. De leerkracht kan dan tijdens de hulpronde de vraag van de leerling beantwoorden.

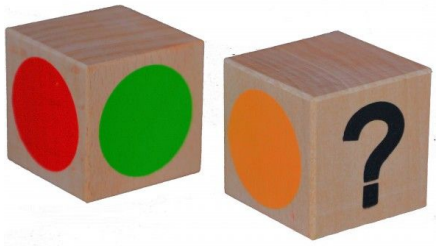

Opbouw zelfstandig werktijd

Het is essentieel dat de kinderen leren om een langere tijd zelfstandig te kunnen werken. Daarom worden de leerlingen getraind in de tijd dat zij zelfstandig aan het werk zijn. Hier zit een opbouw in van groep 1 tot en met groep 8.

Groep 1	5-10 minuten
Groep 2	10-15 minuten
Groep 3	15-20 minuten
Groep 4	20-30 minuten
Groep 5/6	30-40 minuten
Groep 7/8	minimaal 45 minuten

Dagritme en dagkleuren

Bij de kleuters worden de kleuren van de week geïntroduceerd. De dagkleuren zijn door de gehele school hetzelfde. De kleuren staan centraal bij het inplannen van de weektaak. Als de opdracht gemaakt is, kleuren de leerlingen dit in de dagkleur af op hun weektaak.

Om ervoor te zorgen dat de kinderen weten wat er die dag op de planning staat, wordt het dagritme opgehangen. Bij de kleuters wordt dit gedaan door middel van grote dagritmekaarten. Hierop staan plaatjes van de activiteiten van de dag.

Pompombord

Dagritmekaarten bij de kleuters

In groep 3 wordt het lesrooster aangeduid met behulp van analoge tijd en picto’s/foto’s. In de groepen 4 tot en met 5 wordt het lesrooster aangeduid door middel van analoge tijd en picto’s en in de groepen 6 tot en met 8 wordt het lesrooster aangeduid door middel van digitale tijd en picto’s.

Vanaf groep 3 worden de doelen van de instructies van die dag op het bord met bij de dagplanning geschreven. De leerlingen zien welke instructiemomenten er die dag zijn en wat het doel daarvan is. De leerlingen worden er in getraind om uiteindelijk zelf de keuze te maken of zij de instructie volgen. Als zij het doel van de les al beheersen, kunnen de leerlingen zelf de keuze maken om een gedeelte van of de gehele instructie niet mee te doen.

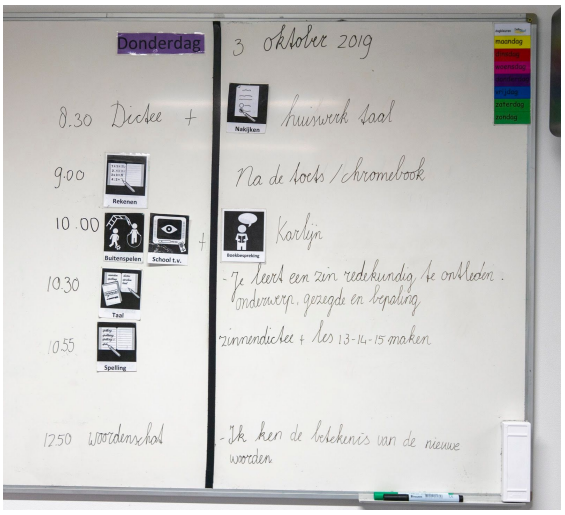

Dagplanning

Planbord en weektaak

In de kleutergroep oefenen de leerlingen de eerste stappen van het plannen, zo ontstaat er een mooie doorgaande lijn naar de volgende groepen. Wij streven ernaar dat de leerlingen de taken in een week tijd inplannen en aftekenen.

De leerlingen van groep 1 en 2 plannen hun werk in op een planbord. Op het planbord staan verschillende activiteiten waar de kinderen uit kunnen kiezen. Ook zijn de taken voor groep 1 en 2 zichtbaar op het planbord. De taken kunnen bestaan uit: een speelhoek, ontwikkelingsmateriaal, rekenactiviteiten, taalactiviteiten, motoriek-oefeningen, knutselactiviteiten en samenwerkingsoefeningen. Keuzewerk is voor alle leerlingen elke week een vaste taak. De hoeveelheid taken verschilt per groep en kan per leerling verschillen. Door het voeren van coachgesprekken kunnen zowel de leerkracht als de leerling beoordelen hoeveel taken wenselijk zijn voor de betreffende leerling. Gemiddeld genomen hebben de groep 1 leerlingen, twee of drie taken per week. De groep 2 leerlingen hebben gemiddeld genomen vier of vijf taken.

Wanneer de leerlingen één van die taken gedaan of gemaakt hebben, tekenen zij dit met de kleur van de dag af in de weektaakmap[1]. Zij kunnen de dagkleur aflezen op het Pompombord. Om alvast te oefenen met het plannen, staat er op het Pompombord hoeveel momenten er nog zijn waar de kinderen aan hun taken kunnen werken. De leerlingen krijgen direct inzicht in welke taken zij nog moeten maken. Aan het einde van de dag plannen de leerlingen waar zij de volgende dag mee starten. Zo kunnen zij de volgende dag vrijwel allemaal zelfstandig aan de dag beginnen.

[1] Zie Bijlage 1

Planbord van de kleuters

Weektaakmap van de kleuters

In groep 3 vindt er een overgang plaats tussen de weektaak van de kleuters en de weektaak van groep 4 tot en met 8 [2]. Achter in de weektaakmap tekenen de leerlingen hun eigen werk af. Later in het schooljaar krijgen de leerlingen een weektaak met meer tekst, zodat er een mooie overgang is naar de weektaak van de hogere groepen. Ook wordt er een start gemaakt met het nakijken van hun eigen werk. Zo worden de kinderen verantwoordelijker voor hun eigen werk en wordt de betrokkenheid van hun eigen leerproces vergroot.

Vanaf groep 4 tot en met 8 wordt er met eenzelfde gepersonaliseerde weektaak gewerkt[2]. Hierop staan de taken die zij moeten maken met de bijbehorende doelen. De leerlingen plannen op maandagochtend bij binnenkomst de weektaak in. Zij plannen zelf, door middel van de kleuren van de dag, wanneer zij welke taak van plan zijn te maken. Als zij klaar zijn met een taak, kleuren zij het weer in de kleur van de betreffende dag af. Bij elke taak staat bijvoorbeeld beschreven of de leerkracht het nodig vindt dat de leerlingen de instructie volgen, of dat zij zelfstandig mogen beginnen of samen mogen werken. In de klassenmap wordt aangegeven wanneer welke leerling verlengde instructie krijgt.

[2] Zie bijlage 1

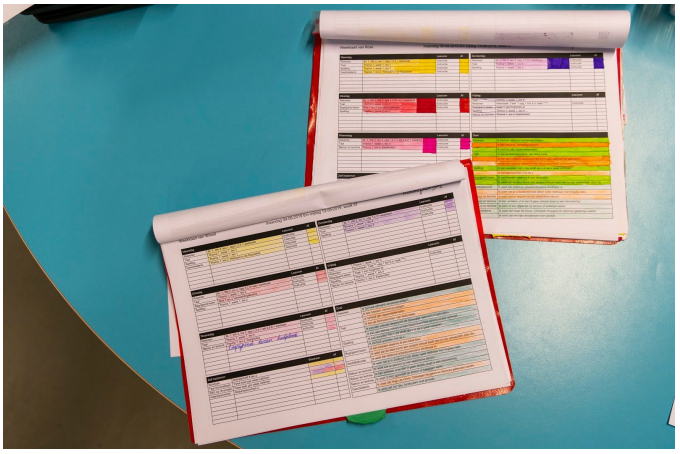

Daltonmapje met weektaak

Persoonlijk leercontract

In groep 4 tot en met 8 wordt het eigen programma beschreven in een persoonlijk leercontract[3]. Hierin staat beschreven welke onderwijsbehoefte de leerling heeft en waar het aangepaste programma uit bestaat. Dit contract wordt samen met de leerling (en ouders) opgesteld en besproken. Na elke Cito-ronde of indien nodig eerder wordt dit met de leerling geëvalueerd en zonodig aangepast. Voor de leerlingen met dyslexie is er een aanvulling in het contract.

In groep 1, 2 en 3 wordt nog niet gewerkt met een persoonlijk leercontract. In het groepsplan wordt vermeld welke leerlingen een individueel programma hebben. Dit is altijd in overleg met de ouders en de intern begeleider.

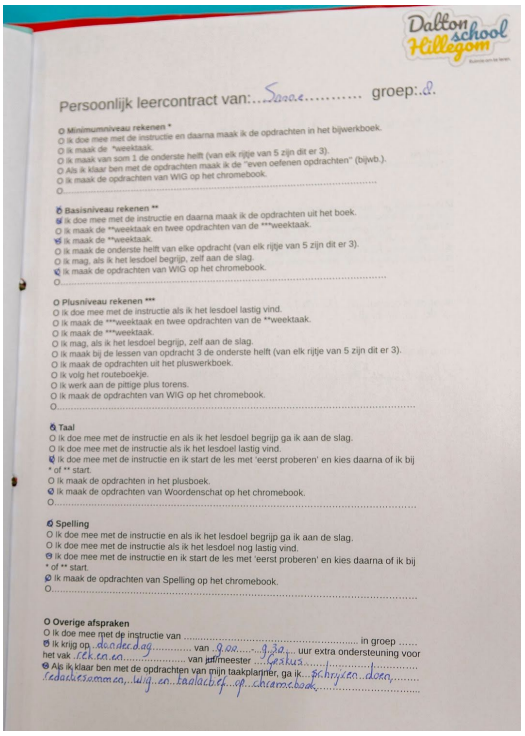

Dalton school Hillegom

Persoonlijk leercontract van:....Sara..... groep:..8.

O **Minimumniveau rekenen ***
O Ik doe mee met de instructie en daarna maak ik de opdrachten in het bijwerkboek.
O Ik maak de **weektaak.
O Ik maak van som 1 de onderste helft (van elk rijtje van 5 zijn dit er 3).
O Als ik klaar ben met de opdrachten maak ik de "even oefenen opdrachten" (bijwb.).
O Ik maak de opdrachten van WIG op het chromebook.
O.....

O **Basisniveau rekenen ****
O Ik doe mee met de instructie en daarna maak ik de opdrachten uit het boek.
O Ik maak de **weektaak en twee opdrachten van de ***weektaak.
O Ik maak de **weektaak.
O Ik maak de onderste helft van elke opdracht (van elk rijtje van 5 zijn dit er 3).
O Ik mag, als ik het lesdoel begrijp, zelf aan de slag.
O Ik maak de opdrachten van WIG op het chromebook.
O.....

O **Plusniveau rekenen ***
O Ik doe mee met de instructie als ik het lesdoel lastig vind.
O Ik maak de ***weektaak en twee opdrachten van de **weektaak.
O Ik maak de ***weektaak.
O Ik mag, als ik het lesdoel begrijp, zelf aan de slag.
O Ik maak bij de lessen van opdracht 3 de onderste helft (van elk rijtje van 5 zijn dit er 3).
O Ik maak de opdrachten uit het pluswerkboek.
O Ik volg het routeboekje.
O Ik werk aan de pittige plus torens.
O Ik maak de opdrachten van WIG op het chromebook.
O.....

O **Taal**
O Ik doe mee met de instructie en als ik het lesdoel begrijp ga ik aan de slag.
O Ik doe mee met de instructie als ik het lesdoel lastig vind.
O Ik doe mee met de instructie en ik start de les met 'eerst proberen' en kies daarna of ik bij * of ** start.
O Ik maak de opdrachten in het plusboek.
O Ik maak de opdrachten van Woordenschat op het chromebook.
O.....

O **Spelling**
O Ik doe mee met de instructie en als ik het lesdoel begrijp ga ik aan de slag.
O Ik doe mee met de instructie als ik het lesdoel nog lastig vind.
O Ik doe mee met de instructie en ik start de les met 'eerst proberen' en kies daarna of ik bij * of ** start.
O Ik maak de opdrachten van Spelling op het chromebook.
O.....

O **Overige afspraken**
O Ik doe mee met de instructie van ..... in groep .....
O Ik krijg op ..donderdag..... van ..9.00.....9.30.... uur extra ondersteuning voor het vak ..rek.en.taal..... van juf/meester ...Gerkus.....
O Als ik klaar ben met de opdrachten van mijn taakplanner, ga ik ...schrijven..dozen,..... rekenkisemmen,..WIG..en..taalactiv..op..chromebook,.....

Persoonlijk leercontract

[3] **Zie bijlage 3**

Instructietafel

In alle groepen op Daltonschool Hillegom wordt gewerkt met een instructietafel. Deze tafel staat op een centrale plek in het lokaal en wordt gebruikt om (extra) instructie te geven aan individuele of kleine groepjes leerlingen. De leerkracht kan op dat moment niet gestoord worden door andere leerlingen en geeft dit aan d.m.v. het grote GIP-blok. In de groepen 3 tot en met 8 staan de vaste instructiemomenten vermeld op de dagplanning op het bord.

Keuzewerk

De leerlingen hebben in elke klas de mogelijkheid om aan hun keuzewerk te werken. De leerlingen leren oefenen in het maken van hun eigen keuzes en hiervoor verantwoordelijkheid dragen. Door de leerlingen in situaties te brengen waarin zij dit kunnen oefenen, wordt er gestreefd naar de 'mensen zonder vrees'. Tijdens keuzewerk leren de kinderen elkaar helpen, hebben zij invloed op de inhoud van de activiteit en uiteindelijk ook op het doel en het proces. Door de school is hier in een doorgaande lijn in te zien.

Bij de kleutergroepen hebben de kinderen gestuurde inbreng in wat er in de keuzekast komt. Door uitnodigend materiaal te gebruiken worden de leerlingen verwonderd door de omgeving waarin zij leven. De buitenwereld naar binnen halen, dit nodigt de leerlingen uit om te leren.

Keuzekast

Het keuzewerk is in ontwikkeling. Sinds het schooljaar 2019-2020 wordt er met een nieuw concept gewerkt. Op de gang staan kasten met materialen, waaruit leerlingen en leerkrachten spullen kunnen pakken om de keuzekasten in de klas te vullen. Door dit steeds meer leerlinggestuurd te laten plaatsvinden, wordt het eigenaarschap van de leerlingen vergroot. Daarnaast biedt het de leerlingen de mogelijkheid om materialen op niveau te kiezen. Een leerling uit groep 5 kan bijvoorbeeld materiaal kiezen van groep 7 niveau. De leerlingen die al een stap verder zijn, kunnen met de leerkracht een keuzewerkcontract invullen. Zij bedenken samen een plan van aanpak voor het keuzewerk. Dit zijn activiteiten die niet in de kasten liggen en komen vanuit de leerlingen. Maatwerk voor alle leerlingen.

Zelfstandigheid met betrekking tot de leerkrachten

Het vertrouwen dat de leerkrachten aan de kinderen bieden, wordt ook door de directie aan de leerkrachten geboden. Autonomie, zelfsturend en fearless! De leerkrachten draaien zelfstandig de groepen. Met zorgvragen over de leerlingen is de intern begeleider bereikbaar. Leerkrachten op Daltonschool Hillegom formuleren zelf hulpvragen en zorgen ervoor dat ze de juiste hulp krijgen wanneer dat nodig is.

Binnen de OBO-academie, cursus- en (na)scholingsaanbod van de stichting OBODB, kunnen de leerkrachten zich inschrijven voor cursussen en/of (na)scholing. De leerkrachten werken aan hun eigen persoonlijke en professionele ontwikkeling.

Nieuwe leerkrachten worden gekoppeld aan een andere leerkracht. Zij kunnen vragen stellen en worden wegwijs gemaakt binnen de gebruikte systemen.

Zelfstandigheid met betrekking tot het schoolniveau

Binnen de Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek (OBODB) hebben de scholen een grote zelfstandigheid. Scholen zijn zelf eigenaar van de schoolontwikkeling en zijn omgeving. Hierin wordt de school gesteund door het bestuur wat zich uit in autonomie en fearless gedrag.

Er wordt binnen Daltonschool Hillegom gewerkt met leerteams. Voor ICT, taal, Dalton, PBS en kwaliteitsbevordering zijn leerteams opgericht, bestaande uit een coördinator en zo’n twee leerkrachten. Tijdens het coördinatorenoverleg wordt er gekeken naar de doelen op de specifieke gebieden. De coördinator maakt samen met zijn of haar leerteam een actieplan om aan deze doelen te werken. De leerteams brengen zelf hun agendapunten in voor de teamvergaderingen.

Verantwoordelijkheid

De leerkrachten bieden de leerlingen de kans om hun verantwoordelijkheid te vergroten. Dit doen zij onder andere door de leerlingen meer vrijheid te geven. Als de leerlingen de gelegenheid krijgen om zelf hun werk te organiseren, binnen de gestelde grenzen van de leerkracht, zijn zij verantwoordelijker voor hun werk. De leerkracht streeft er naar om iedere leerling de structuur te bieden die hij of zij nodig heeft. De leerlingen krijgen de ruimte om te experimenteren en te ontdekken, maar hebben daarnaast ook de confrontatie tussen inzet en opbrengst. Het leerproces is geleidelijk, de zelfkennis van de kinderen wordt vergroot naarmate zij verder in het proces zijn.

Verantwoordelijkheid met betrekking tot de leerlingen

Why

Het aanleren en geven van verantwoordelijkheid tijdens de vrijheid in gebondenheid heeft als doel dat de kinderen eigenaar zijn van hun eigen ontwikkeling. Als zij kunnen reflecteren op hun eigen handelen, weten zij welke vervolgstappen zij een volgende keer kunnen nemen. Zij kunnen zelf bepalen wat zij nodig hebben en dit vergroot hun zelfkennis om de juiste keuzes te maken. Zij dragen zorg voor hun omgeving, materialen en anderen; eigenaarschap wordt vergroot. De connectie tussen inzet en opbrengst, zorgt ervoor dat de intrinsieke motivatie van de leerlingen wordt verhoogt.

How

Door de leerlingen inzicht te geven in wat zij nodig hebben voor het uitvoeren van een opdracht of activiteit, wordt dit uiteindelijk iets waar de leerlingen bewust van zijn. Zij onderzoeken zelf wat zij nodig hebben om de opdracht of activiteit uit te voeren. Zij dragen zorg voor hun eigen proces en hun omgeving.

What

Het leren omgaan met verantwoordelijkheid gaat stap voor stap. Bij de jongste leerlingen gaat het om kleine, overzichtelijke taken die ze zelfstandig plannen en uitvoeren. Naarmate de leerlingen zich verder ontwikkelen worden de taken omvangrijker en complexer en de periode waarin ze dat uit kunnen gaan voeren langer. Wij begeleiden de leerlingen in het maken van keuzes en bij het dragen van de verantwoordelijkheid daarvoor. Ze doen op deze manier zelfstandig kennis en ervaring op en leren te reflecteren op hun taken en hun eigen rol in het leerproces.

De leerlingen hebben tijdens het werken een aantal keuzemogelijkheden waarin hun vrijheid terug te zien is.

- Keuze in werkplek. De leerlingen mogen bij bepaalde opdrachten zelf een werkplek kiezen. Alle groepen hebben naast de werkplekken in de klas, ook werkplekken op de gang waarvan de leerlingen gebruik mogen maken.
- Keuze met wie je werkt. De leerlingen hebben bij het werken aan de weektaak de keuze om te bepalen of zij alleen werken of met andere leerlingen. Soms geeft de leerkracht aan dat zij alleen, in tweetallen of in kleine groepjes mogen werken.

- Keuze in de volgorde van taken. De leerlingen hebben de keuze om te bepalen in welke volgorde zij de taken maken. Op maandag plannen zij op de weektaak wanneer zij welke taak gaan maken.
- Keuze in hulpmiddelen. De leerlingen hebben de keuze om bepaalde hulpmiddelen in te zetten tijdens het maken van hun taken. Zij kunnen bijvoorbeeld verschillend rekenmateriaal pakken, zoals een kralenketting, een rekenrekje of een tafelkaart. De leerlingen krijgen tijdens de lessen geregeld extra handvatten aangeboden door middel van stappenplannen. Deze bewaren zij in hun map. Ook zijn er ruimschoots genoeg chromebooks aanwezig binnen de school, die de leerlingen mogen gebruiken.
- Keuze in wat er geleerd wordt. De leerlingen hebben tijdens het keuzewerk inspraak in wat zij willen leren en hoe zij dat willen leren.

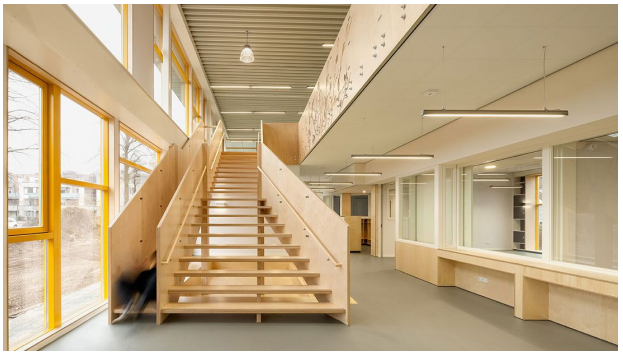

Werkplekken

Huishoudelijk takenbord

Het is belangrijk dat leerlingen verantwoordelijkheid dragen voor hun omgeving. Daarom wordt er schoolbreed gewerkt met het huishoudelijk takenbord. Hierop staan huishoudelijke taken die door de leerlingen uitgevoerd moeten worden, zoals het uitdelen van schriften, het vegen van de vloer of de kasten netjes houden. Samen maken we troep en samen ruimen we het weer op.

Corrigeren van het eigen werk

Er wordt naar gestreefd om de leerlingen, zeker in de hogere groepen, zo veel mogelijk hun eigen werk te laten corrigeren. Als de leerling het eigen werk nakijkt, krijgt hij of zij gelijk feedback op het werk en hoeft niet op de leerkracht te wachten. Als de leerling een fout ontdekt, zal hij of zij zich afvragen hoe het komt dat deze fout is ontstaan. De leerlingen krijgen beter inzicht in wat zij kunnen en weten waar zij hulp moeten vragen. De leerkracht begeleidt de leerlingen bij het aanleren van de vaardigheid en kijkt steekproefsgewijs het ingeleverde werk na om inzicht te krijgen bij deze vaardigheid van de leerlingen.

Bij de groepen 1 en 2 wordt er veel zelfcorrigerend ontwikkelingsmateriaal ingezet. Vanaf groep 3 wordt er een start gemaakt in het zelf nakijken van het werk. Zij kijken klassikaal het dictee na, zodat de leerkracht goed kan modelen welke stappen zij gebruikt. De leerlingen oefenen op deze manier de stappen die genomen moeten worden om het werk op een correcte manier te corrigeren. Vanaf groep 4 kijken de leerlingen steeds meer zelf hun werk na. Op een vaste plek in het klaslokaal liggen de nakijkboekjes en groene pennen.

Verantwoordelijkheid met betrekking tot de leerkrachten

Ook van de leerkrachten wordt verwacht dat ze om kunnen gaan met de begrippen vrijheid en verantwoordelijkheid. Er wordt verwacht van hen dat zij leerlingen vertrouwen en verantwoordelijkheid kunnen geven en kunnen bijsturen waar nodig is.

Het is, net als bij leerlingen, belangrijk dat zij zelf verantwoording afleggen aan hun leidinggevende. Het wordt gewaardeerd en gestimuleerd dat leerkrachten zelf initiatieven nemen. Ook wordt er verwacht van leerkrachten dat zij de leerlingen gedifferentieerde opdrachten kunnen aanbieden en de vorderingen van de leerlingen goed volgen. Leerkrachten hebben de volledige verantwoordelijkheid voor hun groep. Wanneer zij hierbij hulp nodig hebben, zijn zij zelf verantwoordelijkheid de hulpbronnen in te schakelen. Leerkrachten zijn voor ouders het eerste aanspreekpunt. Wanneer er meer nodig is dan de leerkracht kan oplossen, zal de leerkracht de intern begeleider en/of directeur inschakelen.

Tevens zijn de leerkrachten verantwoordelijk voor de doelstellingen van het leerteam en verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de leerlingen in de groep. Naast het lesgeven hebben leerkrachten taakuren die op verschillende gebieden ingezet worden. Ook voor deze taken dragen zij met elkaar de verantwoordelijkheid.

Verantwoordelijkheid met betrekking tot het schoolniveau

Met betrekking tot Dalton vindt er veel ontwikkeling plaats op Daltonschool Hillegom. Niet alleen op leerling- en leerkrachtniveau, maar ook op het schoolniveau. De leerkrachten zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van de groepsplannen, plannen zelf collegiale consultaties in en stellen doelen voor de leerteams op. Samen de verantwoordelijkheid van de school dragen en het vertrouwen hebben dat iedereen zijn taak zo goed mogelijk uitvoert. Er wordt met en van elkaar geleerd!

Daarnaast neemt de school de verantwoordelijkheid op zich om binnen de gemeente Hillegom te participeren aan diverse overlegvormen met diverse groepen. Hierin neemt Daltonschool Hillegom de verantwoordelijkheid op zich om actief deel te nemen aan deze diverse overlegvormen.

Reflectie en evaluatie

Het is heel belangrijk om na te denken over je eigen gedrag en je eigen werk. Er wordt gepland op de maandag aan de hand van de doelen van de lessen en de tijd die de leerling nodig heeft. Na de opdracht wordt een beoordeling gegeven door de leerling zelf en worden gesprekken met de leerlingen hierover gevoerd. In deze gesprekken kan naar voren komen waarom het moeilijk was of waar hij of zij in het proces tegenaan is gelopen. Ook andere aspecten van het werken in de klas wordt door middel van schriftelijke evaluaties en gesprekjes gereflecteerd. Zo worden deze vaardigheden ook ingezet en opgebouwd bij het zelfstandig werken en het samenwerken.

Elke leerkracht moet kunnen reflecteren op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het Daltononderwijs voortdurend plaats.

Reflectie en evaluatie met betrekking tot de leerlingen

Why

Er wordt op Daltonschool Hillegom verwacht dat de leerlingen en leerkrachten weten wat hun doelen zijn en of zij die bereikt hebben. Om te weten of zij het doel bereikt hebben evalueren en reflecteren wij structureel op het proces. Bij de leerlingen gebeurt dit in de klas door middel van de reflectiematerialen en het evalueren van de doelen op de weektaak. Bij de leerkrachten gebeurt dit door de POP/PAP gesprekken en de evaluaties in de teamvergaderingen op de diverse onderwerpen. De leerlingen weten zo welke zelfkennis zij hebben en daardoor kennen zij hun sterke en zwakke kanten. Dit kunnen de leerlingen dan weer inzetten bij een volgend doel / les. De leerkrachten kunnen zo kritisch naar het proces en zichzelf kijken, waardoor zij kunnen bijsturen om zo te optimaliseren. Hierdoor vindt er altijd een ontwikkeling plaats in het proces.

How

Door met de leerlingen te reflecteren op een structureel moment op de dag op het proces en het doel kunnen zij kritisch naar hun eigen rol kijken. Dit gebeurt in een opbouwende lijn van groep 1 t/m 8.

De leerkrachten reflecteren door middel van een POP/PAP en een gesprek met de directie. Zij evalueren ook in vergaderingen op de verschillende Daltonaspecten.

What

Om goed te kunnen reflecteren is het belangrijk om goed met kritiek om te kunnen gaan. Wanneer kritiek op een opbouwende manier wordt gegeven kan het bijdragen aan verbetering en groei. Het is belangrijk dat leerlingen om leren gaan met zowel negatieve als positieve kritiek. Door middel van het gebruik van de volgende materialen wordt er geëvalueerd en gereflecteerd.

Weekplanner / Lessen reflectie & evaluatie

In groep 1-2 wordt er per dag als de taak klaar is een smiley getekend. Aan de smiley is te zien of de leerling het werkje makkelijk, gemiddeld of moeilijk vond. Na afloop worden de taken en de opdrachten in de groep, of in een subgroepje, met de leerkracht, maar soms ook door de leerlingen onderling na besproken.

In groep 3 wordt het doel van elke les na de instructie gereflecteerd. Er wordt ook per dag op een vast moment individueel en / of klassikaal gereflecteerd en/of geëvalueerd. Er wordt vooral gereflecteerd op het doel: Wat hebben wij nu geleerd? Hierna gaan de leerlingen zelf aan het werk om te laten zien of zij het begrepen hebben.

In de groepen 4 t/m 8 reflecteren de leerlingen dagelijks op de taken / doelen van de taken. Dit gebeurt rondom de lessen. Aan het eind van de week wordt er vast geëvalueerd door middel van de doelen die op de weektaak staan. De leerlingen kunnen de doelen op de weektaak kleuren met de volgende kleuren: Groen als zij het doel begrijpen en beheersen, Oranje als zij het nog niet helemaal beheersen, Rood als zij er nog hulp bij nodig hebben.

In groep 7 en 8 reflecteren en evalueren de kinderen door middel van het inzetten van bepaalde tools. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan bij een presentatie, gastles, maar kan ook bij een gewone werkles. Er wordt gebruik gemaakt van reflectiekaarten. Deze zij voorafgaand aan de opdracht uitgedeeld aan bepaalde leerlingen. Op deze kaarten staat dat de leerlingen moeten nadenken over vragen, samenvattingen, feitenweergave, tips/tops ed.

In de groepen 1 t/m 8 hangt de reflectiecirkel, waarmee je zowel klassikaal als per groepje kunt evalueren/reflecteren. Door het gooien met een dobbelsteen moet je antwoord geven op de vragen die corresponderen met het aantal gegooide ogen. Op deze manier worden de leerlingen ‘gedwongen’ na te denken over hun eigen handelen en dat van een klasgenoot en dat komt het leerproces ten goede.

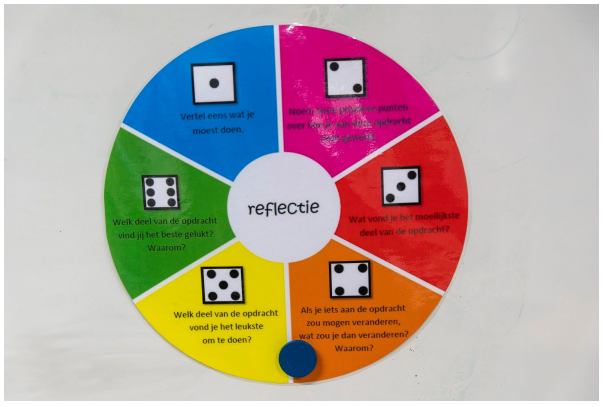

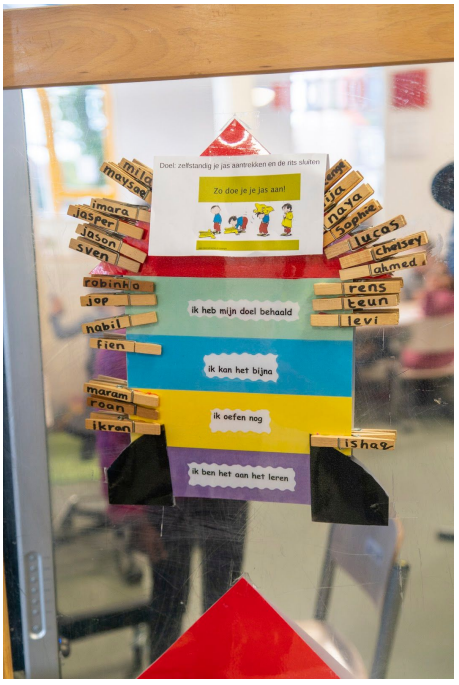

Reflectiematerialen

Corrigeren, nakijktafel

Het zelf nakijken vraagt een bepaalde houding van de leerlingen. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen realiseren dat je je werk nakijkt om er iets van te leren.
Door de leerlingen zelf te laten nakijken krijgen zij direct feedback op het werk, hoeven de leerlingen niet te wachten tot zij het werk later terugkrijgen van de leerkracht, door het zelf ontdekken van de fout zal de leerling zich afvragen hoe deze is ontstaan en is het leereffect merkbaar groter, de leerlingen krijgen beter inzicht in wat ze kunnen en bij welke zaken ze hulp nodig hebben.

In de school is een opbouw in het zelf nakijken. In groep 1-2 worden diverse zelfcorrigerende materialen aangeboden. In groep 3-4 mogen de leerlingen naast het zelfcorrigerende materiaal bepaalde opdracht zelf corrigeren, zoals bijvoorbeeld rekenen. De groepsleerkracht bepaald wat de leerlingen zelf mogen nakijken en probeert dit in de loop van het jaar steeds meer uit te breiden. In groep 5 t/m 8 is het streven om de leerlingen, zoveel als mogelijk is en ze aankunnen, zelf te laten corrigeren. De groepsleerkracht is degene die het uiteindelijk bepaald. Ook hier geldt: Vrijheid in gebondenheid.

In alle groepen is een vast plek om na te kijken. Hier hangt voor de leerlingen een handelingswijzer voor het nakijken en staan alle nakijkboekjes en groene pennen.

De leerkrachten kijken de toetsen na. De leerkracht corrigeert indien nodig het werk van de leerlingen steekproefsgewijs om de vorderingen van de leerlingen te volgen. De leerkracht observeert en reflecteert met de leerlingen het corrigeren.

Het corrigeren kan in de klas door gebruik van het nakijkboekje, maar ook door gebruik te maken van de diverse correctievormen. Bijvoorbeeld in tweetallen nakijken, klassikale correctie, leerkracht en kind kijken ieder een gedeelte na.

Reflectie en evaluatie met betrekking tot de leerkrachten

De leerkrachten reflecteren en evalueren ook op hun eigen handelen. De leerkrachten ontvangen de feedback van de directie, intern begeleider of de andere leerkrachten en zijn zelf eigenaar om hier hun handelen wel/niet op aan te passen. De regelmatige klassenbezoeken en de daaruit voortvloeiende POP/PAP gesprekken door het jaar heen door de directie / IB stimuleren het evalueren en reflecteren. Ook de Daltoncoördinator komt een aantal keer per jaar in de klas kijken om door middel van de Daltonkijkwijzer te zien hoe binnen de school de afspraken worden gehandhaafd. De klassenbezoeken worden geëvalueerd door middel van een gesprek met de individuele leerkrachten.

Ook is de collegiale consultatie bij elkaar in ontwikkeling. Het is de bedoeling dat collega’s elkaar minstens een keer per jaar gaan consulteren.

De leerkrachten gebruiken in hun groep ook verschillende reflectie- en evaluatiemethoden. De verschillende vormen van reflecteren/ evalueren is terug te zien in de klassen. Dit blijven wij door ontwikkelen.

In teamvergaderingen werken de leerkrachten aan de schoolzelfevaluatie. In deze vergadering evalueren de directie, IB en de leerkrachten de resultaten en de schooldoelen, kijken hier kritisch naar en schrijven de bevindingen op.

In een schooljaar zijn er per groep drie groepsbesprekingen. De leerkrachten reflecteren dan op de gestelde doelen en de aanpak voor hun groep.

Reflectie en evaluatie met betrekking tot het schoolniveau

Als school reflecteren we ook op jaarbasis een aantal keer op verschillende manieren.

Twee keer per jaar maken we teambreed een schoolzelfevaluatie. Deze wordt door de intern begeleider voorbereid. Met het team vullen we per groep aan wat de bevindingen zijn. Tevens bekijken we met het team hoe de schoolresultaten zich verhouden ten opzichte van de dingen die we op Daltonschool Hillegom specifiek doen, zoals Dalton, PBS, het gebruiken van een nieuwe taalmethode, etc. Wanneer de schoolzelfevaluatie klaar is wordt deze door het mt besproken met het bestuur. Het bestuur bespreekt de schoolzelfevaluaties met de Raad van Toezicht.

Intern vanuit de stichting OBODB laten we regelmatig een audit uitvoeren. Hierdoor worden blinde vlekken weggenomen en kunnen we ons als school steeds verder doorontwikkelen. Tevens zijn deze audits inhoudelijk te vergelijken met de schoolbezoeken van de onderwijsinspectie. Deze laatste bezoekt uiteraard ook de school en zal zijn bevindingen met de school en het bestuur delen, zodat de school de kwaliteit op orde houdt.

Vanuit de Nederlandse Daltonvereniging wordt de school iedere vijf jaar gevisiteerd. Een door de NDV erkende Daltonschool krijgt een licentie die voor vijf jaar (po) verleend wordt. Na zo'n periode wordt een licentie niet automatisch verlengd, maar moet de kwaliteit op de school eerst weer beoordeeld worden. Dit kan leiden tot een verlenging van twee jaar, indien de kwaliteit niet helemaal in orde is, of tot vijf.

Dit beoordelen van scholen gebeurt door visiteurs. Dat zijn deskundige, ervaren collega's afkomstig uit het Daltononderwijs die de kwaliteit van een school als 'critical friends' onderzoeken.

De voorzitters en visiteurs van de NDV voor het primair en voortgezet onderwijs worden geschoold en scherpen elkaars vaardigheden tijdens die scholingsbijeenkomsten aan.

Effectiviteit/ doelmatigheid

Het Daltononderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Het belangrijkste onderdeel om dit te bereiken is de taak. Een taak op maat houdt de leerling doelmatig en functioneel bezig met zijn ontwikkeling. Het is aan de leerkracht om die omgeving goed in te richten, gebruik te maken van doelgerichte instructie en een gedifferentieerd leerstofaanbod te bieden.

Effectiviteit/ doelmatigheid met betrekking tot de leerlingen

Why

Het is belangrijk dat de tijd effectief ingezet wordt om de ontwikkeling van de leerlingen en leerkrachten te optimaliseren. Er wordt daarom doelgericht gewerkt aan de ontwikkelingsgebieden. Daltononderwijs behoort kinderen en jeugdigen ook cultureel en moreel te vormen, zodat ze zelfredzaam en sociaal verantwoordelijk worden: geoefend in, gewend aan en voorbereid op leven, werken en samenleven. Als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren dan is het onderwijs veel effectiever.

How

Er wordt gewerkt met een heldere tijdsduur van een taak / opdracht voor de leerkrachten en de leerlingen. Op de borden in de klas kunnen de leerlingen zien wat de planning is en wat de tijdsduur van elke dag en les is. Er wordt gewerkt aan de duidelijkheid van de ontwikkeldoelen. Deze staan ook op de dagplanning op het bord en komen terug onderaan de weektaak van de leerlingen. Doordat de doelen voor de leerkracht en de leerlingen duidelijk is kunnen zij efficiënter met elkaar reflecteren.

Er wordt gewerkt met Handelings Gericht Werken. Dit betekent dat de leerlingen gedifferentieerd les krijgen in de groepen. Ook werken sommige leerlingen groepsdoorbroken als zij het niveau hebben van een ander leerjaar. Er wordt gewerkt met een minimum, basis en een plus groep en daarbij is er ook aandacht voor de leerlingen die een eigen leerlijn volgen. Zodat elke leerling het onderwijs krijgt wat hij / zij nodig heeft.

What

De leerlingen gebruiken een weektaak om doelmatig te leren omgaan met hun taak. De hulpmiddelen die ook beschreven zijn bij “Vrijheid in gebondenheid” en “Zelfstandigheid” dragen bij aan het vergroten van de effectiviteit. Om de effectiviteit van de rapportgesprekken te vergroten worden de leerlingen vanaf groep 4 uitgenodigd om bij de rapportgesprekken aanwezig te zijn. In deze gesprekken worden de vorderingen dan besproken met de leerling, de ouders en de leerkracht. Er vinden 2 rapportgesprekken in het jaar plaats. Daarnaast is er aan het begin van het schooljaar een kennismakingsgesprek, waar de leerling en ouders onder andere vertellen over de thuissituatie. Er wordt nog niet gesproken over de resultaten van de leerling.

In groep 7 vinden de pre-adviesgesprekken plaats. De leerling krijgt van de leerkracht zijn pré-advies en kan zich gaan oriënteren op middelbare scholen. In groep 8 krijgt de leerlingen zijn definitieve schooladvies tijdens het adviesgesprek. Ook hierbij ziet de school het belang dat de leerling bij de gesprekken aanwezig zijn. Door het niet alleen aan de ouders over te brengen, maar ook de input van de leerlingen te vragen, worden de gesprekken effectiever. De driehoek leerling, leerkracht, ouder maakt dat de afspraken concreter naar het kind zijn en bewezen effectiever.

Effectiviteit/ doelmatigheid met betrekking tot de leerkrachten

Door de organisatiestructuur van het Daltononderwijs, ligt er voor het omgaan met verschillen een uitstekende basis. Er is sprake van effectiviteit en doelmatigheid van het Daltononderwijs, als alle leerlingen de kans krijgen zich optimaal te ontwikkelen. Er wordt door de leerkrachten gewerkt met groepsplannen. In deze groepsplannen worden 3 niveaugroepen met doelen / aanpak beschreven.

Op Daltonschool Hillegom is dat terug te vinden in de zeven principes van het “handelingsgericht werken”. Dit passen de leerkrachten ook toe. Vanaf groep 5 vullen alle leerlingen jaarlijks een evaluatie van het leerkrachthandelen in, middels de schoolvragenlijsten en kwaliteitskaarten van WMKPO en ZIEN.

Dalton en HGW

Leerkrachtvaardigheden bij Dalton en HGW:

Bij Dalton en HGW is de basishouding van de leerkracht heel belangrijk. Zijn / Haar visie, waarden en overtuigingen geven richting aan het handelen. Hieronder volgt een omschrijving van de ideale leerkracht, bedoeld als reflectiekader. Het is belangrijk dat de leerkracht beseft dat hij een rolmodel is. Hij is positief ingesteld en heeft hoge verwachtingen. Hij is geduldig, beslist en consequent. Hij vraagt om feedback en reflecteert op zijn houding en handelen. De leerkracht gaat goed om met de verschillen tussen leerlingen. De leerkracht geeft een heldere, kwalitatief goede instructie, die stapsgewijs is opgebouwd. De instructie is gevarieerd, met communicatie over en weer. Hij geeft vooraf het lesdoel aan en evalueert dat aan het einde van de les. Hij controleert steeds of de leerlingen het begrijpen. Hij geeft gericht feedback. Hij weet veel van het vak en de leerlijnen. Hij vertaalt deze kennis op een betekenisvolle manier. Goed klassenmanagement is van groot belang, dat kan problemen voorkomen en ervoor zorgen dat alles soepel loopt. Hierbij hoort dat de leerkracht alert is, de touwtjes goed in handen heeft, flexibel is en de leertijd effectief benut.

HGW gaat uit van zeven principes:

1. Onderwijsbehoeften van de leerlingen centraal stellen. Differentiëren voor wat betreft de instructie, de leertijd en uitdaging.

2. Afstemming en wisselwerking tussen kind en zijn omgeving: de groep, de leerkracht, de school en de ouders.

3. De leerkracht doet ertoe. Hij kan afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen

en zo het onderwijs passend maken.

4. Positieve aspecten zijn van groot belang. Dit gaat niet alleen om de positieve aspecten van het kind, maar ook van de leerkracht, de groep, de school en de ouders. Als een leerkracht een negatief beeld heeft van de leerling, dan ziet hij vaak alleen nog maar het negatieve gedrag. Het is belangrijk dat de leerkracht dan zoekt naar positief gedrag. Er zijn dan meer mogelijkheden om het probleem op te lossen.

5. Constructieve samenwerking tussen school en ouders.

6. Doelgericht werken.

7. De werkwijze van school is systematisch en transparant. Er zijn duidelijke afspraken over wie wat doet en wanneer.

Dalton en effectief adaptief onderwijs

Om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, moet er effectief adaptief onderwijs worden gegeven. HGW wil adaptief onderwijs concreet maken.

Bij HGW zijn de gesprekken met leerlingen heel belangrijk. Onder andere omdat de leerlingen vaak zelf goed kunnen aangeven wat ze nodig hebben, wat ze goed kunnen en wat anders moet. Ook zijn de oplossingen die de leerlingen zelf aandragen vaak het eenvoudigst. Daarbij komt dat de leerling zich meer inzet voor zijn eigen idee dan voor een opgelegde maatregel.

Deze visie sluit volledig aan bij de principes van Dalton.

De HGW-cyclus: is een hulpmiddel om de zorg op groeps- en individueel niveau concreet te maken. Op groepsniveau benoemt de leerkracht de onderwijsbehoeften van de leerlingen in zijn groep in een groepsplan. De leerkracht doet dit ook op individueel niveau voor de leerlingen die extra begeleiding nodig hebben. Deze cyclus kent vier fasen:

1. Signaleren; o.a. het signaleren van leerlingen die extra begeleiding nodig hebben.
2. Analyseren; benoemen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen.
3. Plannen; de leerlingen clusteren en een groepsplan opstellen.
4. Realiseren; het groepsplan in de praktijk uitvoeren en evalueren.

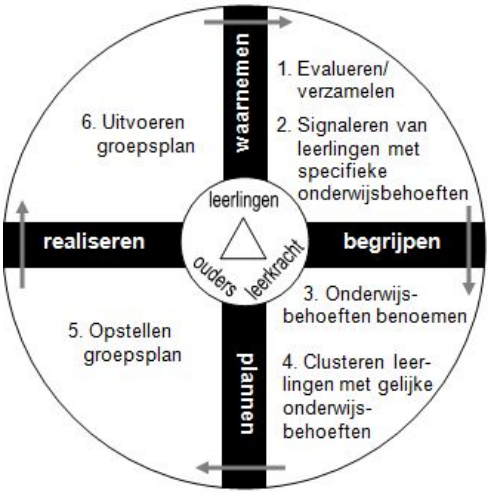

Dalton en passend onderwijs

Op een Daltonschool staat niet de leerstof, maar het kind centraal. Elk kind is uniek, met eigen kwaliteiten en talenten. Deze kwaliteiten worden benut door leerlingen aan te spreken en te beoordelen op hun eigen niveau en mogelijkheden. Daltononderwijs past precies bij de idealen van Passend onderwijs. Het Daltononderwijs sluit aan bij de onderwijsbehoefte van het kind.

Het Daltononderwijs doet aanpassingen aan de lesstof in de weektaak. Dit wordt gedaan op het gebied van het niveau, de hoeveelheid, plancapaciteit, interesse en de leerlingen werken veel zelfstandig en kunnen elkaar zo nodig helpen.

Effectiviteit/ doelmatigheid met betrekking tot het schoolniveau

Op Daltonschool Hillegom hebben wij het streven om de tijd zo effectief mogelijk in te zetten om de schoolontwikkeling te optimaliseren. Vanuit de schooldoelen die per jaar zijn opgesteld door de leerteams worden planningen gemaakt voor een geheel schooljaar. Deze zijn in een PDCA (Plan, Do, Check, Act) model weer te geven.

De leeropbrengsten van de leerlingen worden nauwkeurig gevolgd, door methodegebonden toetsen, maar ook door de methode onafhankelijke toetsen van het leerlingvolgsysteem van CITO LOVS.

De toetsen die jaarlijks afgenomen worden staan vermeld op de toetskalender (zie ook het ‘zorgplan’).

De leeropbrengsten worden geëvalueerd in het het groepsplan, de groepsbespreking en de schoolzelfevaluatie.

Borging / Afspraken

Op iedere school waar innovatie plaatsvindt is het belangrijk dat er borging is. Zo ook op Daltonschool Hillegom. Wanneer er nieuwe dingen worden opgezet in een jaar, wordt het jaar erop gebruikt om deze innovaties met elkaar te borgen.

Borging met betrekking tot de leerlingen

Why

Wij vinden het belangrijk dat alle afspraken die gemaakt worden in vergaderingen en bijeenkomsten op Daltonschool Hillegom worden geborgd. Borging is een organisatorisch aspect van ons onderwijs. Door de afspraken te borgen en het Daltonhandboek actueel te houden blijft iedereen op de hoogte.

How

Het borgen van de afspraken gebeurt structureel door de besluiten in de teamvergaderingen en bijeenkomsten te noteren in het Daltonhandboek. Deze besluiten worden door het leerteam / Daltoncoördinator in het boek genoteerd en gecontroleerd door het team / directie.

What

Wij vinden het belangrijk dat de verschillende manieren waarop wij onze aspecten borgen structureel worden ingezet.

De leerlingen werken met een dag- en weektaak van groep 1 t/m 8. In groep 3 is de overgang van dagtaak naar weektaak. Vanaf groep 4 krijgen de leerlingen een eigen contract waarin specifieke afspraken staan over het volgen van instructies, welke opdrachten zij moeten maken en of zij een verlengde instructie moeten volgen.
In alle groepen wordt er gereflecteerd door de middelen die je kan lezen bij het hoofdstuk reflectie. Op het rapport voor de leerlingen van groep 2 t/m 8 worden de resultaten van de leerlingen geborgd.

De afspraken die met de leerlingen worden gemaakt over de manier van werken worden geborgd in het Daltonboek.

De leerlingen worden ook bij het onderwijs betrokken door de leerlingenraad.

Borging met betrekking tot de leerkrachten

Op Daltonschool Hillegom is er een Daltoncoördinator aanwezig. De Daltoncoördinator werkt samen met het Dalton Leerteam. In het leerteam worden de afspraken geborgd en actueel gehouden door de verschillende onderwerpen in te brengen in de teamvergaderingen. De school is ook betrokken bij het Dalton-netwerk. De Daltoncoördinator woont de regiodagen bij en komt ook samen met de Daltoncoördinatoren binnen de stichting waar Daltonschool Hillegom bij hoort. Binnen stichting OBODB behoren 4 Daltonscholen.

In de school zijn de directeur en de intern begeleider gecertificeerd Dalton-leidinggevenden. De andere leerkrachten zijn gecertificeerd Daltonleerkracht of zijn in opleiding. Nieuwe leerkrachten zullen ook

worden opgeleid tot Daltonleerkracht. Tijdens de POP en PAP gesprekken geven de leerkrachten of de directie aan welke nascholing voor hun wenselijk is. Er worden zowel individuele- als team-scholingen gevolgd.

Het schoolbestuur van OBODB waar Daltonschool Hillegom onder valt ondersteunt de school in haar Daltonontwikkeling.

Er is in de school een duidelijke doorgaande lijn, waarbij we de leerlijnen t.a.v. de Daltonontwikkeling per jaargroep hebben beschreven.

De Daltonontwikkeling van Daltonschool Hillegom staat beschreven in het schoolplan en vooral in het Daltonhandboek waarbij het ontwikkelen, borgen en evalueren van ons beleid centraal staan.

De Daltonidentiteit is terug te vinden in onze schoolgids, op de website, in het Daltonhandboek en ander informatiemateriaal van Daltonschool Hillegom.

Om de kwaliteit van het Daltononderwijs verder te borgen werken wij met kijkwijzers. Dit zijn de EDI-kijkwijzer en de Daltonkijkwijzer. (zie bijlagen 3) Twee maal per jaar worden alle groepen bezocht, waarbij aan de hand van deze kijkwijzers wordt gekeken of theorie en praktijk nog in overeenstemming zijn.

De leerkrachten volgen de vorderingen van de leerlingen middels een geautomatiseerd leerlingvolgsysteem.

De ouders zijn betrokken bij de ontwikkeling en borging van het Daltononderwijs via de twee-wekelijkse nieuwsbrieven. Regelmatig wordt hen via enquêtes of ouderavonden gevraagd om mee te denken over nieuwe ontwikkelingen oppakken. Ook de MR heeft een actieve rol in het meedenken in de ontwikkelingen van de school.

Borging met betrekking tot het schoolniveau

Wanneer er in een jaar iets nieuws in ontwikkeld op Daltonschool Hillegom, nemen we het jaar erop met elkaar tijd om dat te borgen met elkaar. Wanneer je dit op deze manier aanpakt, voelt men ruimte om de nieuwe ontwikkelingen te implementeren en voelt dit werkdrukverlagend.

Ieder jaar zijn er nieuwe ontwikkelpunten binnen Daltonschool Hillegom op verschillende vlakken. Deze ontwikkelpunten zijn teambreed geformuleerd en beschreven in het schoolplan. De ontwikkelpunten worden per jaar uitgewerkt in de verschillende leerteams en daarin ook ontwikkeld en teambreed geïmplementeerd.

Dalton in ontwikkeling

Een belangrijk kenmerk van Dalton is dat een school altijd in ontwikkeling blijft. Alle vernieuwingen en ontwikkelingen zijn beschreven in ons Dalton ontwikkelplan. Vanuit het Daltonontwikkelplan zullen we de ontwikkeldoelen schoolbreed oppakken, implementeren, evalueren en borgen. Dit gaan aan de hand van de PDCA-cyclus (plan, do, check, act) Tevens zullen daar de verslagen van de Daltonregiodagen in te vinden zijn.

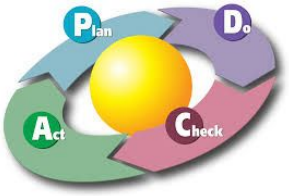

Bijlagen

Bijlage 1: Weektaak kleuters, groep 3 en groep 4 t/m 8

Weektaak kleuters

naam: weektaak thema: kermis datum: 18 t/ m 21 juni

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
keuzewerk ?					
maatjeswerk					
knutselen					

	maandag	dinsdag	woensdag	donderdag	vrijdag
werkboekje					

Weektaak groep 3

naam: **groep 3** **datum: 14 t/m 18 oktober**

	maandag		dinsdag		woensdag		donderdag		vrijdag	
Taal										
Rekenen										
Schrijven										
Spelling										
keuzekast	bak 1	bak 2	bak 3	bak 4	bak 5	bak 6	bak 7	bak 8	Eigen project	

Weekkaart van Sumaye

maandag 07-10-2019 t/m vrijdag 11-10-2019, week 41

Klasseplan

Maandag		Lesvorm	Af
Rekenen	BL 2, Wk 1, Les 1, opg. 3	Instructie	
Technisch lezen	les 4		
Schrijven	Schrijfschrift 4A les 14 blz. 15	Instructie	

Donderdag		Lesvorm	Af
Rekenen	BL 2, Wk 1, les 3, opg 2 en 3 + wb 4 en 5.	Instructie	
Begrijpend lezen	Begrijpend lezen, taak 5	Instructie	

Dinsdag		Lesvorm	Af
Technisch lezen	les 5		

Vrijdag		Lesvorm	Af
Rekenen	BL 2, Wk 1, les 4, opg 1,2,3 + weektaak	Instructie	
Taal	Thema 1, week 4, les 21	Instructie	

Woensdag		Lesvorm	Af
Rekenen	BL 2, Wk 1, les 2, opg 1 en 3	Instructie	
Spelling	Thema 1, week 4, Zinnendictee	Instructie	

Zelf inplannen		Wanneer	Af
Keuzewerk	Keuzewerk 20 minuten		
Keuzewerk	Keuzewerk 20 minuten		
Oefensoftware	Bing op chromebook		
Oefensoftware	Taal actief woordenschat op chromebook		
Oefensoftware	Taal actief spelling op chromebook		
Spelling	Thema 1, week 4, les 13, 14 en 15		
Tekenen	Tekenen: ontwerp een voertuig om mee te reizen		

Doel	
Rekenen	Ik 'spring' naar een getal op de getallenlijn.
	Ik oefen familiesommen tot 100.
	Ik weet wat een centimeter is.
	Ik maak minsommen over de 10.
Technisch lezen	Ik kan 3lettergrepige woorden met be-, ge-, en ver-, vlot en foutloos lezen
	Ik kan 3lettergrepige woorden met -ig, en -lijk, vlot en foutloos lezen
Schrijven	Ik kan het schrift en de schrijfhand goed neerleggen.

Weekkaart van Sanneke

maandag 07-10-2019 t/m vrijdag 11-10-2019, week 41

Klasseplan

Maandag		Lesvorm	Af
Taal	Thema 2, week 1, les 1	Instructie	
Spelling	Thema 2, week 1, les 1	Instructie	
Geschiedenis	Thema 1, les 3: Een tijd van oorlog	Instructie	

Donderdag		Lesvorm	Af
Taal	Thema 2, week 1, les 4	Instructie	
Spelling	Thema 2, week 1, les 3	Instructie	

Dinsdag		Lesvorm	Af
Rekenen	BL 2, Wk1, L2, opg 1,2,3+ weektaak + pluswb	Instructie	
Taal	Thema 2, week 1, les 2	Instructie	
Begrijpend lezen	Blok 1 Toets		
Spelling	Thema 2, week 1, les 2		

Vrijdag		Lesvorm	Af
Taal	Thema 2, week 1, les 5	Instructie	
Aardrijkskunde	Les 3, stap 2, 3 en 4	Instructie	
Engels	Toets song 1	Toets	
Spelling	Thema 2, week 1, les 4		
Natuur en technie	Thema 1, les 4: Goed om te weten		

Woensdag		Lesvorm	Af
Taal	Thema 2, week 1, les 3	Instructie	
Natuur en technie	Thema 1, les 4: Goed om te weten		

Zelf inplannen		Wanneer	Af
Rekenen	BL 2, Wk1, L3, opg 1,2,3 +wb 4,5+ weektaak		
Rekenen	BL 2, Wk1, L1, opg 1,2,3+ weektaak + pluswb		
Rekenen	BL 2, Wk1, L4, opg 1,2,3+weektaak +pluswb		
Rekenen	Weektaak: Taak ** opg 1,2,5 + taak***		
Schrijven	Schrijfschrift 8 les 6		
Taal chromebook	Opdrachten van Taal actief		
Verkeer	JVK 2, les 1		
WIG op chromebo	Opdrachten van WIG		
redactiesommen	les 5		

Doel	
Rekenen	Ik leer voorspellingen doen aan de hand van grafieken.
	Ik kan ongelijknamige breuken optellen en aftrekken.
	Ik kan uitrekenen hoe lang iets duurt.
	Ik kan een lijngrafiek maken met gegevens uit een tabel.
Taal	Ik leer de woorden van dit thema.
	Ik kan punt, vraagteken en uitroepteken goed gebruiken in een zin.
	Ik leer wat inhoudswoorden zijn.
	Ik leer hoe ik tot een oplossing kan komen door een conflictgesprek te voeren.
	Ik ken de 1e communicatieregel: ieder heeft zijn eigen waarheid.
Spelling	Ik kan samenstellingen met -en- goed schrijven.
	Ik kan het bijvoegelijk gebruikt voltooid deelwoord goed schrijven.
Natuur en technie	Ik herhaal de begrippen en doelen van dit thema.
Geschiedenis	Ik weet dat andere landen jaloers waren op de Republiek.
	Ik weet dat de Republiek in 1672 van verschillende kanten werd aangevallen.
	Ik weet dat Michiel de Ruyter de Engelse vloot aanviel.
	Ik weet dat de gebroeders de Witt werden vermoord door het volk.
Schrijven	Ik kan vlot en leesbaar schrijven.

Bijlage 2: Contracten

Persoonlijk leercontract van:…… groep:....

O Minimumniveau rekenen *
O Ik doe mee met de instructie en daarna maak ik de opdrachten in het bijwerkboek.
O Ik maak de *weektaak.
O Ik maak van som 1 de onderste helft (van elk rijtje van 5 zijn dit er 3).
O Als ik klaar ben met de opdrachten maak ik de ''even oefenen opdrachten'' (bijwb.).
O Ik maak de opdrachten van WIG op het chromebook.
O……

O Basisniveau rekenen **
O Ik doe mee met de instructie en daarna maak ik de opdrachten uit het boek.
O Ik maak de **weektaak en twee opdrachten van de ***weektaak.
O Ik maak de **weektaak.
O Ik maak de onderste helft van elke opdracht (van elk rijtje van 5 zijn dit er 3).
O Ik mag, als ik het lesdoel begrijp, zelf aan de slag.
O Ik maak de opdrachten van WIG op het chromebook.
O……

O Plusniveau rekenen ***
O Ik doe mee met de instructie als ik het lesdoel lastig vind.
O Ik maak de ***weektaak en twee opdrachten van de **weektaak.
O Ik maak de ***weektaak.
O Ik mag, als ik het lesdoel begrijp, zelf aan de slag.
O Ik maak bij de lessen van opdracht 3 de onderste helft (van elk rijtje van 5 zijn dit er 3).
O Ik maak de opdrachten uit het pluswerkboek.
O Ik volg het routeboekje.
O Ik werk aan de pittige plus torens.
O Ik maak de opdrachten van WIG op het chromebook.
O……

O Taal
O Ik doe mee met de instructie en als ik het lesdoel begrijp ga ik aan de slag.
O Ik doe mee met de instructie als ik het lesdoel lastig vind.
O Ik doe mee met de instructie en ik start de les met 'eerst proberen' en kies daarna of ik bij * of ** start.
O Ik maak de opdrachten in het plusboek.
O Ik maak de opdrachten van Woordenschat op het chromebook.
O……

O Spelling
O Ik doe mee met de instructie en als ik het lesdoel begrijp ga ik aan de slag.
O Ik doe mee met de instructie als ik het lesdoel nog lastig vind.
O Ik doe mee met de instructie en ik start de les met 'eerst proberen' en kies daarna of ik bij * of ** start.
O Ik maak de opdrachten van Spelling op het chromebook.
O……

O Overige afspraken
O Ik doe mee met de instructie van …...……..…..... in groep ……
O Ik krijg op ……...…… van …….-..... uur extra ondersteuning voor het vak …….. van juf/meester …….
O Als ik klaar ben met de opdrachten van mijn taakplanner, ga ik…….
……...……....

O Mijn vaste taak in de klas is…….
O……

O Gedrag
O Ik gebruik een Time-out kaart.
O……
O……

O Voor leerlingen met een dyslexieverklaring
O Ik mag een tafelkaart gebruiken.
O Toetsen worden voorgelezen als het nodig is.
O Ik mag een vergroting gebruiken bij toetsen.
O Ik krijg extra tijd om mijn toetsen te maken.
O Bij andere vakken dan spelling worden spelfouten niet meegerekend.
O……

Afspraak is gemaakt op:……..…en wordt opnieuw besproken na ……..

Handtekening: leerkracht leerling

Bijlagen 3: Kijkwijzers EDI en Dalton

Kijkwijzer Directe Instructie

gericht kijken en ontwikkelen

Leerkracht		**Groep**	
School		**Datum**	
Lesdoel			
Observant			

Mijn zelf geformuleerde persoonlijke werkpunten of verzoek voor een gerichte kijkvraag **Mijn sterke punten**

Voorbereiding
1. De leerkracht heeft de les zichtbaar goed voorbereid (lesplan, kijkwijzer, aantekeningen)
2. De leerkracht weet welke leerlingen behoren tot de groepen: sterk-basis-risico
3. De leerkracht heeft alle materialen klaarliggen
4. Er is sprake van een rijke gecijferde en geletterde leeromgeving
ting
Start
1. De leerkracht activeert de aanwezige voorkennis bij de leerlingen (wat weten we al?)
2. De leerkracht gebruikt hiervoor eigen ervaringen van de leerlingen, frist een oud leerdoel op of realiseert een korte en felle automatiseringsoefening
3. Het lesdoel is concreet en controleerbaar en bestaat uit een concept en een vaardigheid
4. De leerkracht noteert het lesdoel op het bord met een voorbeeld (wat gaan we leren?)
5. De leerkracht besteedt op enig moment in de les aandacht aan het belang van het lesdoel

6. De leerkracht geeft een lesoverzicht (wat gaan we doen?)
Toelichting
Instructie
1. Alle leerlingen nemen deel aan dit lesonderdeel
2. De leerkracht geeft expliciet blijk van hoge verwachtingen: alle leerlingen behalen het lesdoel
3. De leerkracht onderwijst het concept: heldere betekeniszin en veel voorbeelden
4. De leerkracht onderwijst de vaardigheid: concrete stappen
5. De leerkracht gebruikt concreet materiaal bij de uitleg van nieuwe leerstof
6. De leerkracht legt uit / doet voor / denkt hardop
7. De leerkracht laat leerlingen aantekeningen maken of activeert de leerlingen anderszins
8. De leerkracht gebruikt heldere taal en legt moeilijke woorden kort uit
9. De leerkracht voorkomt uitweidingen en blijft dicht bij het lesdoel
10. De leerkracht wisselt instructie en begeleide inoefening met elkaar af
11. De leerkracht gaat regelmatig na of de leerlingen de leerstof begrijpen (controleren van begrip)
Toelichting
Begeleide inoefening
1. De leerkracht wisselt instructie en begeleide inoefening met elkaar af
2. De leerkracht gaat na of de leerlingen de leerstof begrijpen (controleren van begrip)
3. De leerkracht stelt veel vragen aan de leerlingen
4. De leerkracht stelt de vraag aan de klas voordat er een naam van een leerling wordt genoemd
5. De leerkracht biedt denktijd (3-5 seconden)
6. De leerkracht realiseert interactie: schoudermaatjes
7. De leerkracht laat geen vingers opsteken en geeft willekeurige beurten
8. De leerkracht activeert alle leerlingen door wisbordjes te gebruiken
9. De leerkracht laat de leerlingen de leerstof verwoorden en geeft procesgerichte feedback
10. De leerkracht stelt vragen op verschillende niveaus: herhalen, verwoorden, toepassen
11. De leerkracht zorgt voor succeservaringen
12. De leerkracht spreekt positieve verwachtingen uit naar leerlingen
13. De leerkracht biedt sterke leerlingen de mogelijkheid om aan te vullen
14. De begeleide inoefening gaat vloeiend over in de kleine lesafsluiting
Toelichting

Kleine lesafsluiting
1. De leerkracht geeft de leerlingen een individuele opdracht om te controleren of iedereen het concept begrijpt
2. De leerkracht geeft de leerlingen een individuele opdracht om te controleren of iedereen de vaardigheid beheerst
Toelichting
Zelfstandige verwerking
1. De leerkracht maakt duidelijk hoeveel tijd de leerlingen hebben voor het maken van de opdrachten (klok, time-timer, etc.)
2. De leerkracht geeft duidelijkheid over de eigen beschikbaarheid (stoplicht)
3. De leerkracht geeft duidelijkheid over het geluidsniveau (geluidsthermometer)
4. De leerkracht geeft aan of er wel of niet mag worden samengewerkt (pictogram)
5. De leerkracht geeft aan wat leerlingen moeten doen als ze klaar zijn (noteren op bord)
6. De opdrachten van de zelfstandige verwerking sluiten aan op het lesdoel, de instructie en begeleide inoefening
7. De leerlingen zijn gericht op verwoorden en uitleggen in plaats van antwoorden
8. De leerkracht stelt duidelijke eisen aan het werk
9. De leerkracht zorgt voor een rustige en prettige werksfeer
10. De leerkracht loopt een hulpronde
11. De leerkracht stimuleert leerlingen door te werken
Toelichting
Verlengde instructie
1. Het behalen van het lesdoel staat centraal en niet het maken van de opdrachten
2. De verlengde instructie sluit aan bij de basisinstructie en begeleide inoefening
3. De leerkracht gebruikt dezelfde uitleg en materialen als in de basisinstructie
4. De leerkracht maakt eventueel gebruik van concrete materialen of kleinere stappen ter verduidelijking
5. De leerkracht herhaalt de punten zoals genoemd onder kopjes ‘instructie’ en ‘begeleide inoefening’
6. De leerkracht geeft ruimte voor zelfstandige verwerking om zodoende hulpronde te kunnen lopen

7. De leerkracht geeft nogmaals verlengde instructie aan de meest zwakke leerlingen
Toelichting
Grote lesafsluiting
1. De leerkracht laat de leerlingen vertellen wat ze geleerd hebben
2. De leerkracht geeft (op het bord) een samenvatting van de les
3. De leerkracht bespreekt het proces: werkhouding, werkpunten, opvallendheden
4. De leerkracht vraagt de leerlingen wat ze goed kunnen en wat nog lastig voor hen is
5. De leerkracht blikt terug op het lesdoel en vooruit naar de volgende les
Toelichting
Algemeen
1. De leerkracht besteedt de geplande tijd gericht aan het behalen van het lesdoel
2. De leerkracht laat geen tijd verloren gaan tijdens de les (dode momenten, wachtende leerlingen)
3. Regels en routines (klassenmanagement) zijn helder en goed ingeslepen
4. De leerkracht benoemt en beloont gewenst gedrag en heeft voornamelijk positieve interacties met de leerlingen (interactie)
5. De leerkracht legt duidelijk uit (Onderwijsinspectie, 2013)
6. De leerkracht realiseert een taakgerichte werksfeer (Onderwijsinspectie, 2013)
7. De leerkracht betrekt leerlingen actief bij het leerproces (Onderwijsinspectie, 2013)
Toelichting

Aandachtspunten **Sterke punten** **Dit zou je echt moeten delen met je team:**
Dit ga ik nu doen:

De observant noteert de bevindingen telkens met groen in het betreffende toelichtingsvak

De leerkracht vult aan en licht toe met rood en zorgt dat de schoolleider het verslag ontvangt

Deze kijkwijzer maakt het mogelijk om gericht te kijken en feedback te ontvangen. De leerkracht zorgt ervoor dat werkpunten uit voorgaande lesbezoeken in het bovenste vak worden genoteerd. De leerkracht kan vragen om op een specifiek lesonderdeel te letten of op specifieke punten.

De kijkwijzer is bedoeld als middel om gericht te kunnen werken aan het voortdurend verbeteren van het eigen vakmanschap en de onderwijskwaliteit binnen de school. Bespreek de kijkwijzer regelmatig in de teamvergaderingen en wijzig deze indien nodig. Zorg dat specifieke schoolafspraken en werkwijzen zo concreet mogelijk worden beschreven en toegevoegd. Kijk voor meer informatie op directeinstructie.nl of lees het boek 'Expliciete Directe Instructie: tips en technieken voor een goede les'.

		Kijkwijzer		
Gezien	Niet			
	gezien			
		Wat?	Waar?	Dit viel mij op:
		Grote dagkleuren zichtbaar en worden gebruikt	Op het bord bij de dagplanning.	
		Materiaal is overzichtelijk opgesteld		
		Etiketten op de schriftenkast		
		Kasten zijn gemakkelijk te bereiken	In de klas en op de gang	
		GIP-blok zichtbaar en in gebruik	Naast het digibord	
		Kleurenklok/ time timer	Indien nodig op het digibord	
		Handelingswijzer voor nakijken	Bij de nakijkkast / nakijkboeken.	
		Dagplanning op het bord in de klas	Op het linker of rechterbord	
		gr 1/2 grote kaarten met knijper	In de klas op een whiteboard / aan een koord	
		gr 3 klokjes met fotokaartjes / pictogrammen	In de klas op een whiteboard	
		gr 4 / 5 klokjes met pictogrammen	In de klas op een whiteboard	
		gr 6 t/m 8 digitale tijd met pictogrammen	In de klas op een whiteboard	
		Geen taaktijd kaartje in de planning		
		Dagtaak/weektaak gr 1 t/m 8	In de mapjes bij de leerlingen	
		Werken met aftekenlijst	Bureau van de leerkracht	
		Nakijkboekjes aanwezig van alle vakken vanaf groep 4	Op de nakijkkast in de klas	
		leerlingen kunnen hun werk zelf nakijken		
		leerlingen kijken zelf na volgens de afspraken		
		Er wordt gelet op de netheid van het werken		
		Er wordt gebruik gemaakt van een		
		huishoudelijk taakbord		

		Hebben ze een regel van de maand/week?		
		Instructietafel aanwezig		
		Keuzekast of keuzewerk aanwezig		
		Er is differentiatie in instructie		
		leerlingen zitten in groepjes		
		Kunnen de leerlingen gebruik maken van		
		verschillende werkplekken?		
		De omgeving is gestructureerd en		
		overzichtelijk		
		Maatjesbord (zichtbaar aanwezig)		
		Staan er samenwerkingsopdrachten op		
		de taak?		
		Zijn er extra Dalton voorzieningen in het		
		gebouw aanwezig		
		(studienissen, documentatiecentrum,		
		onderwijswerkplaats)		
		Is er een doorgaande Dalton lijn te zien in		
		de school		

Bijlage 4: Verslaglegging van de regiodagen

Regiobijeenkomst 22 november 2017

uitdagende spellen / eigenaarschap vergroten

Door de school heen lagen allerlei uitdagende en leerzame spellen. Op deze dag was het de bedoeling dat je een rondje ging maken om te kijken wat je ervan vond en of je het kon gaan inzetten in je eigen school.

Je kunt hierbij denken aan:

- bee-bot
- vliegenmepper
- heel verschillende materialen die de leerlingen uitdagen tot eigenaarschap.

Regiobijeenkomst 14 maart 2018

Intervisie

Op deze middag gingen wij in groepen uit elkaar voor Intervisie. Er waren geen vaste groepen gemaakt. Je mocht gewoon aansluiten bij een groep. In elk klaslokaal waren kaartjes gelegd met stellingen. In de klaslokalen ging je in gesprek met andere leerkrachten, dalton coördinatoren en directeuren over de stelling op het kaartje.

Op de kaartjes stonden allerlei stellingen die te maken hadden met onderwijs / daltononderwijs.

Een paar van de stellingen waren:

- Heeft het kind zijn weektaak af als al het werk af is of als het zijn of haar doelen heeft behaald?
- Evalueer je het proces / product?

Regiobijeenkomst 30 mei 2018

Niet aanwezig geweest i.v.m. andere verplichtingen binnen Daltonschool Hillegom

Regiobijeenkomst 13 maart 2019

Intervisie

Op deze middag gingen wij in groepen uit elkaar voor Intervisie. Er waren geen vaste groepen gemaakt. Je mocht gewoon aansluiten bij een groep. In een klaslokaal waren kaartjes gelegd met onderwerpen waar je het in kleine groepjes van ongeveer 5 a 6 personen over kan hebben. In deze groepjes zaten Dalton Coördinatoren en directeuren.

Ook was er tijd om eigen onderwerpen in te brengen.

Onderwerpen waar in de intervisie over gesproken is zijn:

- Ontwikkelingsgericht portfolio
- reflecteren in tafelgroepjes
- ik-doelen
- Hoe laat je op een plek in de school zien dat je een daltonschool bent? Is dit echt nodig?
- Keuzewerk. Hoe zet je het in en wat doe je ermee?
- Ervaringen uitwisselen over elkaars school.